Snart er det allersidste julebrev sendt afsted

PETER OLESEN

Postvæsnet har udviklet sig bekymrende til det rene postUvæsen. Den store postnedtur er fordelt over flere årtier, men den er mest intens netop nu op til årsskiftet.

Peter Olesen er journalist og forfatter.
Tegning: Philip Ytournel

POSTEN ER ikke, hvad den har været. Om lidt er de få postbude, der vil være tilbage, blå og ikke længere røde. Posthusene er nedlagt, og dele af postfunktionerne er flyttet hen som ekspeditioner i diverse supermarkeder. De fleste postkasser er forsvundet, og nu tømmes de få tilbageværende kun to gange om ugen.

Det tager op til hele fem dage at sende et almindeligt brev, og der vil fra nytår ikke længere være postlevering om lørdagen. Vil man have et brev hurtigt frem, koster det minimum 27 kr. Og det skal så for nemheds skyld afleveres direkte på et af de nye posteksperditionssteder i et lokalt supermarked – og endelig ikke i en postkasse.

DA JEG VAR BARN, var der postlevering to gange daglig. Posthuset var en af byens mere prægtige bygninger placeret ved siden af jernbanestationen. Postmesteren var på linje med borgmesteren, stationsforstanderen, dommeren og politimesteren en af byens honoratiores. Og posten stolede man blindt på. Den forventedes ekspederet og forvaltet både præcist og punktligt. Og jeg er altså kun 70 år. Længere er det ikke siden.

Postlevering og -ekspedition var en af velfærdssamfundets naturlige og selvfølgelig servicefunktioner, på linje med jernbanedriften, brandvæsenet og sygehusvæsenet. Nok betalte man porto for at sende et brev eller en pakke, men der stod ikke skrevet over hele øvelsen, at etaten økonomisk skulle give overskud eller bare gå i nul uden at give underskud. Det var en servicefunktion. Og ingen satte spørgsmålstegn ved det.

Siden har nogen besluttet at privatisere foretagendet og senest fået den helt ulykkelige idé at forlove os med svenskerne. Nu må foretagendet pinedød ikke give underskud, og derfor skæres der overalt med arme og ben, så meget og så voldsomt, at man ganske enkelt ikke kan følge med længere og på det punkt slet ikke længere kan kende sit gode, gamle postvæsen.

HVAD SKER DER? Er de ved helt sikkert og beslutsomt at kvæle foretagendet? Hvem er det dog, der har besluttet, at alt, hvad der vedrører posten, ikke længere er en servicefunktion, men en forretning, der ikke må have røde tal på bundlinjen?

Er det under formandskab af den driftige og pudsige erhvervsfigur, kammerherre Fritz Schur (Må jeg anbefale den meget interessante bog 'Kammerherrens nye klæder'), der jo i en længere periode af partiet Venstre var hyret som formand for næsten alt, postvæsen, SAS og Dong? Formentlig er en del af de grimme og urimelige tiltag foretaget i den periode, for han er manden, der er effektiv til at skære og skrue ned.

Set med mine øjne er vi i gang med den totale nedsmeltning af det postvæsen, de fleste af os har kendt. Nok har vi fået e-mail og sender færre breve, men helt at dødsdømme og stække posten kan vel ikke være meningen? Senest er ikke færre end 770 postansatte blevet stillet en fyreseddel i udsigt. Oven i de flere tusinde, der allerede er fratrådt. Helt på linje med de fortvivlende og tåbelige fyringer i Skat.

DET HELE begyndte med, at vi ikke længere måtte have brevsprækker i hoveddørene. Ja, det måtte vi godt, men posten måtte ikke længere benytte dem.

Ikke at postbuddet var blevet doven og ikke gad gå op ad havegangen hos dem, der boede i hus. Nej, nu skulle der opstilles en postkasse i forhaven, helt ude ved

... Snart er det allersidste julebrev sendt afsted

vejen, ligesom med skraldespanden, maks. 5 meter fra vejkanten. Det betød så, at morgenposten nu skulle hentes i alslags vejr ude ved vejen og ikke længere findes på dørmåtten lige inden for hoveddøren. En slem forringelse, men det var så, hvad det var. Om det pyntede på førstehåndsindstrykket af et ethvert hus at have det nye postkasse-monstrum stående der og glo, var så et andet og ikke uvæsentligt spørgsmål? God dag og velkommen til min postkasse og min skraldespand! Og jeg skal hilse at sige, at begge dele fås i meget varierede udtryk, mange af dem direkte uskønne.

POSTKASSERNE ud til vejen pynter endnu mindre, hvis huset ligger på en vej eller i et stræde helt ud til fortovskanten. Så må der nu monteres et af disse rædsels-kaninbure på husvæggen. Og set hen ad et hyggeligt gadestrøg pynter de mange forskellige postkassemodeller virkelig også ganske gevaldigt.

Vi, der bor i etageejendomme, er også blevet ramt. Hvor man før var vant til at høre posten dumpe ind i entreen, lige meget på hvilken etage man boede, må vi nu til selv at løbe ned i stueetagen eller måske endda helt ude på gaden for at hente post – og det uden at vide, hvornår den ankommer.

Det kan hurtigt give flere forgæves forsøg op og ned per dag, temmelig irriterende, hvis man som jeg bor på 4. sal. Man kan jo trods alt kun de færreste steder bede postbuddet ringe på og sige, at nu er der afleveret post. Og som de dog også pynter i enhver opgang, disse ofte meget uskønne rækker og mængder af kaninbure eller dueslag, særligt i meget

> Gad vide, hvor længe det varer, før også vores røde postkasser skifter farve?

fine, ældre opgange med stuk, paneler og anden righoldig udsmykning.

Det ser oftest rædsligt ud, og man græmmes over, at et offentligt væsen vil være disse upraktiske og æstetisk uskønne tiltag bekendt. Det er jo ikke et spørgsmål, om man vil, men om at man skal, selv i fredede ejendomme.

DER ER OGSÅ blevet længere mellem postkasserne. Før var der i kort gåafstand minimum fem postkasser i mit boligområde i Valby, nu er her to. Ved mit sommerhus i Nordsjælland var der før en postkasse fem huse væk, nu skal jeg køre eller gå 2-3 kilometer. Og det kan alle ældre mennesker ikke klare, ikke alle har bil. Og hvad gør de så? De giver op.

Hvornår tømmes de få tilbageværende postkasser forresten? Som det seneste helt uforskammede tiltag er det nu kun to gange om ugen, før kl. 9.00 onsdage og lørdage. Hvilken service og hvilken total nedtur.

Postens fornemme hovedadministrationsbygning bag Hovedbanegården, begge tegnet af DSB's hovedarkitekt Heinrich Wenck, skal nu sælges og indrettes som luksushotel. Posthusene overtalt i landet er allerede nedlagt. Og det alle som et, selv det fine, ældste i Købmagergade i København er lukket nu.

ENHVER PROVINSBY har mistet sit posthus. De står tomme, er til leje eller allerede solgt. Og vi gamle postkunder må nu stavre hen i Kvickly, Superbrugsen, Brugsen eller Føtex, eller hvor man nu har indrettet en nødtørftig postekspedition. Ofte med ikke postansatte, men med ansatte i det pågældende supermarked.

Helt på linje med DSB's urimelige nedlæggelse af de fleste billetekspeditioner, som nu er overdraget til 7-Eleven, hvor mange af de unge ekspedienter ikke har meget begreb om at reservere en togplads i f.eks. en stillekupe. Så står man også der og glor og flår sig i håret over tidernes udvikling.

Apropos ansættelsesforhold, så priser min yndlingspostekspeditrice i Valby sig lykkelig over ikke længere at være ansat i PostNord, men i Kvickly. »Langt mere behageligt og trygt«, siger hun. Også ganske tankevækkende.

POSTBUDDENE SKAL ikke længere være klædt i rødt, men snart i blåt som de svenske, for vi er jo blevet halvsvenske, og så retter man selvfølgelig ind og bliver blå. Tænk på, hvad alene den øvelse vil koste i uniformer og andet, for der skal nu også være blåt på postekspeditionsstederne. Gad vide, hvor længe det varer, før også vores røde postkasser skifter farve?

Indtil nu har man kunnet omadressere sin post i ferien, tidligere ved at udfylde et skema på de gamle posthuse. Senest har man skullet gå på nettet, en ganske vanskelig øvelse. Men nu skal det fra nytår efter sigende til at koste penge at få omadresseret sin post. Hvad de dog finder på for at genere folk og kradse penge ind.

Posttaksterne var lige nået at stige fra vist 9 kr. til 19 kr., men er nu sat ned til 8 kr., men så kan der så også gå helt op til fem dage, før brevet når frem. Eller rettere: Man må påregne, at det tager så lang tid.

Vil man have et brev frem fra dag til dag, skal man købe et helt særligt mærke til 27 kr. og så aflevere det på selve postekspeditionen i Kvickly, Brugsen, Superbrugsen eller Føtex. Endelig ikke i en postkasse, der jo kun sjældent bliver tømt.

HVAD GØR GAMLE frøken Olsen, der går med rollator, har alt for langt til posteksperditionen og skal have en hilsen frem? Og hun har vel at mærke ikke computer og e-mail, men dog telefon. Hun giver op, gør hun, og forbander og fortvivles over de nye tider. »Godt, jeg ikke har mange år tilbage«, siger hun, for jeg kender hende og hører på hendes bekymring over udviklingen i samfundet.

Hun har også svært ved at komme igennem til kommunen uden e-mail, og når hun endelig når frem til en levende person efter at have passeret en stribe forskellige telefonsvarere, præsenterer den unge dame sig som måske Bettina. Frøken Olsen er tæt på at give op og skulle måske spørge Bettina uden efternavn, som jeg hørte en ældre mand gøre: »God dag, Bettina, er din far eller mor hjemme?«

Resultatet er, at julehilsner og fødselsdagshilsner stort set opgives, de fine håndskrevne hilsner er snart er en sjældenhed hvis ikke en saga blot. Hilsener med sirlig skrift og måske endda underskrevet 'din hengivne' eller, når det gik rigtig højt, 'ærbødigst'. Tidligere kunne man også være heldig at møde et begreb

> Resultatet er, at julehilsner og fødselsdagshilsner stort set opgives, de fine håndskrevne hilsner er snart er en saga blot

som 'med højagtelse', men det er så også et stykke tid siden.

Nu kan man så i stedet for at gå på posthuset gå på noget så eksotisk som ePosthuset, ser jeg pludselig på nettet. Lige noget for gamle og dårligt gående og i øvrigt svagtseende frøken Olsen uden computer. Ikke så få hægtes ganske enkelt af.

FOR NYLIG SKULLE jeg sende en lille brevpakke af sted. Jeg satte et af de 27 kr. dyre mærker på og kørte hele 10 km til nærmest postekspedition i Kvickly i Helsinge. Ventetiden var 10 minutter, og det var så, hvad det var. Men da jeg nåede frem til en noget stram postdame, fik jeg at vide, at det ikke var nok med de 27 kr., det skulle i stedet være 85 kr. eller sendes som normal brevpakke til 35 kr.

Jeg spurgte, om jeg så ikke kunne betale differencen mellem 27 kr. og 35 kr., altså 8 kr. Nej, det kunne jeg selvfølgelig ikke. Lettere irriteret flåede jeg så mit 27 kr. dyre mærke af brevpakken og betalte nye 35 kr.

Jeg nåede dog lige at vrisse ud mellem fortænderne, at det ikke var hende personligt, jeg var sur på (selv om hun godt kunne have fortjent det), men på det efterhånden ret forbandede postvæsen. Hun så tvær og opgivende på mig, men jeg fik da luft. Min bedre halvdel vendte sig flov den anden vej. Men man har vel for pokker lov at give udtryk for sin store frustration.

DE NYE STRAMME og begrænsede service-funktioner går ud over en lang række velkendte øvelser. Et dagblad som Kristeligt Dagblad skal finde en anden måde at komme ud til abonnenterne på. Og det bliver med garanti dyrere. Og andre er i en lignende situation.

Mit bogforlag skulle for nylig sende en bogpakke, den var kun 11 dage om at nå frem med korrekt porto. Normalt beregner man minimum fem dage, når man sender bøger til pressen og forfattere og andre.

Det, der virkelig undrer mig mest i denne sag, er, at folk åbenbart accepterer tingenes udvikling og tilstand og finder sig i det. Ingen særlige protester, kun små pip her og der, og ingen protestbevægelser i et land, der ellers er kendt for at danne borgergruppe eller facebookgrupper mod og omkring hvad som helst.

Togpendlerne har deres organisation og talsmand, men postkunderne? Ingen. Det er, som om: Ja ... sådan er det åbenbart, udviklingen kommer ovenfra, det kan vi vist ikke gøre noget ved. Eller kunne man måske, hvis den folkelige modvilje og protest var tydelig nok?

Igen: Hvem hulen har besluttet, at dette postUvæsen økonomisk skal hvile i sig selv? At det ikke længere er en naturlig service i et velfærdssamfund? Skam ha' de ubetænksomme skurke!

Skal vi måske til snart også at forvente samme økonomiske forretningsmodel i sygehussektoren og hos brandvæsenet?

PETER OLESEN